

Дніпропетровський національний університет, м. Дніпропетровськ

ОСОБЛИВОСТІ САМОЦІНКИ ІНТЕРНЕТ-АДИКТИВНИХ ПІДЛІТКІВ

Тенденція віртуальної самоактуалізації в підлітковому віці набуває останнім часом певних переваг як усвідомлений вибір використання послуг кіберпростору та мережевого комунікативного поля.

Оскільки у підлітковому віці формуються новоутворення, що обумовлюють подальший процес становлення особистості, а формування самооцінки носить основоположний характер, віртуальна форма спілкування та самовизначення починає носити все більш чітко визначений характер. В літературі існує достатня кількість робіт із вивчення особливостей самооцінки підлітків, однак актуальність нашого дослідження обумовлюється вивченням самооцінки інтернет-адиктивних підлітків.

Під Інтернет- адикцією нами розуміється нав'язливе бажання увійти в Інтернет, перебуваючи offline, і неможливість вийти з Інтернету, знаходячись online.

Таким чином, **об'єктом** нашого дослідження є самооцінка підлітків, а **предметом** - особливості самооцінки інтернет-адиктивних підлітків.

Метою дослідження було емпірично дослідити особливості самооцінки інтернет-адиктивних підлітків.

Дослідженню було передпослано ряд гіпотез, а саме: **концептуальну** про існування певного впливу інтернет-адикції на становлення самооцінки в підлітковому віці та **емпіричну** щодо рівня самооцінки інтернет-залежних підлітків, яка за рядом причин є нижчою аніж у не схильних до інтернет-залежності.

Результати, що ми представляємо в даній роботі, стосуються перевірки емпіричної гіпотези дослідження. Згідно з розробленою та запланованою процедурою дослідження, за допомогою методики К. Янг на інтернет-залежність, адаптованої В.Лоскутовою, ми відібрали 60 учнів віком від 12 до 15 років: 30 – схильних до інтернет-адикції та 30 – не схильних. На другому етапі учням було запропоновано: методику діагностики самооцінки Дембо-Рубінштейн в модифікації Г.М. Прихожан та методику дослідження самоставлення С.Р. Пантелєєва (МІС).

Дослідження особливостей самооцінки 30 учнів зі схильністю до інтернет-залежності, показало, що по тесту Дембо-Рубінштейн серед них переважають підлітки з середнім рівнем самооцінки (43%), а у несхильних підлітків переважає дуже висока і висока самооцінка (46% та 41% відповідно). Різниці між рівнем домагань не виявлено.

Данні цієї методики ми статистично обробляли за допомогою U-критерію Манна – Уїтні, що дозволило виявити значиму різницю між рівнем самооцінки схильних та несхильних до інтернет-адикції підлітків. У схильних до інтернет-адикції підлітків загальний показник знаходився на середньому рівні самооцінки, а у не схильних - на високому рівні. Рівень домагань знаходився в межах порівняно високого рівня в обох групах, але після підрахунку критерія результат показав зону

значущості. Тобто підлітки незалежно від будь-яких факторів бажають бути найкращими в усьому, але, хильні до інтернет-адикції підлітки мають певний конфлікт між тим, до чого вони прагнуть, і тим, що вважають для себе можливим. Аналіз результатів, отриманих за методикою Дембо-Рубінштейн після статистичної обробки даних надав можливість виявити значиму різницю в показниках за шкалами: «розум», «авторитет», «зовнішність» та «впевненість у собі». Це підтверджує положення про те, що найбільш значущими областями оцінки своєї успішності для підлітків є: шкільна успішність, зовнішність і соціальне прийняття, окрім фізичних здібностей та поведінки. [1]

Результати другої методики ми обробляли за допомогою t-критерію Стюдента, оскільки вимірювання проведене в шкалі інтервалів та порівнювані вибірки розподілені по нормальному закону. Отже ми встановили значимі відмінності за шкалами самовпевненості, самоствалення та самоцінності. Тобто підлітки схильні до інтернет-залежності незадоволенні собою і своїми можливостями, сумніваються в здатності викликати повагу, не очікують схвалення та підтримку від інших. Також вони сумніваються в цінності власної особистості, характеризуються відстороненістю, що межує з байдужістю до свого «Я», втратою інтересу до свого внутрішнього світу.

Порівняння отриманих результатів несхильних до інтернет-залежності користувачів з даними випробуваних, схильних до виникнення залежності від Інтернету, дозволило підтвердити нашу гіпотезу щодо різниці між самооцінками цих дітей та встановити, що у несхильних вона значно нижча загалом та в різних її аспектах.

Схильні до інтернет-залежності підлітки мають значно нижчу самооцінку за такими шкалами як: розум, авторитет, зовнішність та впевненість у собі та характеризуються незадоволеністю собою і своїми можливостями, відстороненістю, вони сумніваються в здатності викликати повагу, в цінності власної особистості.

Важливо пам'ятати, що неспроможність прийняття себе таким який ти є в реальному житті, сприяє втечі у віртуальну реальність. Отже, підлітки не повинні упереджено до себе відноситись, а більше спілкуватись в своєму повсякденному житті. Проблема уходу підлітків з реального простору в віртуальний є вельми актуальною і завдання батьків, психологів і педагогів залучати хлопців та дівчат у цікаві заняття та обговорення, знайти час, можливості для спільного плідного спілкування.

Результати дослідження можуть бути корисними online психологам та шкільним психологам, що працюють з аспектами психологічного консультування користувачів мережі Інтернет а також для профілактики Інтернет-залежності в підлітковому віці.

Література:

1. Реан А.А. Психологія людини від народження до смерті / під ред. А.А. Реана. - Спб: Пітер, 2002. - 656 с.